نوستالژیا\١١\.. هەوڵەکانمان بۆ دامەزراندنی حزبێکی چەپی شۆڕشگێڕ.. ستیڤان شەمزینی

بەشی یەکەم..

کۆتایی ساڵانی نەوەدەکان هەروەک دەستپێکەکەی، کوردستان لە بارودۆخێکی سیاسیی هەڵواسراو و پڕ قەیراندا بوو، ئەگەرچی دوو ساڵی کۆتایی ئەو دەیەیە شەڕی ناوخۆ کۆتایی پێهاتبوو، بەڵام دوو پارتە فەرمانڕەواکەی کوردستان هیچ پلاتفۆرمێکی رۆشنیان نەبوو بۆ پرسە جۆراوجۆرەکانی ژیانی هاووڵاتیان، لەلایەک گرانی و بێکاریی هەبوو، لەلایەکی تر کۆچڕەوێکی بە کۆمەڵ دروست ببوو بۆ هەندەران، لەولاشەوە دەسەڵات بێباکانە سەیری دیمەنە تراجیدییەکانی کۆمەڵگەی دەکرد، هەموو کاریان ببووە دۆشینی داهاتی کوردستان و راکێشانی هێزی وڵاتانی هەرێمی بۆ یەکلاکردنەوەی کێشە ناوخۆییەکان، هەر لەم نێوەندەدا چەندان جار سوپای پاسداران کەوتنە ناو پرۆسەی شەڕەکەوە، ساڵی ١٩٩٤ تۆپخانەکانی سوپای پاسداران لە هەردوو میحوەری هەڵەبجە و قەڵادزێ بە پاڵپشتی پارتی و بزووتنەوەی ئیسلامی بارەگا و سەنگەرەکانی یەکێتیان بەردومان کرد کە یەکێتی ناچار کرد، رێکەوتن لەگەڵ پارتی و بزووتنەوە بکات تاکو بگەڕێنەوە سلێمانی و گەرمیان و ناوچەکانی ژێر هەیمەنەی یەکێتی.

لە ساڵی ١٩٩٥ هاوکێشەکە گۆڕانی بەسەردا هات پاش ئەوەی یەکێتی توانی دەست بەسەر هەولێردا بگرێت، ئەم جارە یەکێتی توانی دوو شتی گرنگ بکات، یەکەم توانی پاڵپشتی ئێران بەدەستبهێنێت لە دژی پارتی. دووەم: توانی رێکەوتنێک یان هاوپەیمانییەکی فراوانی حزبە کوردییەکان دژی پارتی دروستبکات. بۆ نموونە لە رێکەوتننامەی تاران دەڤەری هەڵەبجە و هەورامان تاکو سەیدسادق بە واژۆی تاڵەبانی و مەلا عەلی عەبدولعەزیز خرایە ژێر قەڵەمڕەوی بزووتنەوەی ئیسلامی بەو مەرجەی هاوپەیمانەتی سەربازیی لەگەڵ پارتی کۆتایی پێبهێنن، لە قۆڵێکی تریشەوە رێکەوتن لەگەڵ پەکەکە کرا کە ناوچەیەکی بەرفراوان لە قەندیلەوە تاکو حەوزی بیتوێن بخرێتە ژێر قەڵەمڕەویان بە مەرجی بەردەوامیدان بە شەڕ دژی پارتی. پاشتریش هاوپەیمانییەکی ئاشکرا بە ناوی هاوپەیمانی دیموکراتی کوردستان راگەیەندرا کە یەکێتی و سۆسیالیست و زەحمەتکێشان و پارێزگاران و دیموکراسیخوازان و پەکەکەش لەودیو پەردەوە بوونە هاوپەیمانی

یەکتر بۆ شەڕ دژی پارتی.
ساڵی ١٩٩٦ یەکێتی ویستی پارتی بخاتە ئەودیو زێی بادینانەوە، هێزێکی چەند سەد کەسی لە ئێرانەوە برد بۆ پشتگرتن لە پارتی کە یەکێک لەو فەرماندانە هاوڕێیەکی باوکم بوو بە ناوی ملازم محەمەد قەرەچەتانی "هەڵبەت ملازمی کۆنی سوپای عێراق بوو، هەر لەو کارەساتەدا شوێن بزربوو". لە سلێمانیشەوە سوپای پاسداران تا کۆیە و سەر بارەگاکانی حزبی دیموکرات لەشکرکێشی کرد، پارتی لەوە بە تواناتر بوو بتوانێت شەڕی یەکێتی و هاوپەیمانەکانی بکات، لە بەرانبەردا لە ٣١ی ئابی ١٩٩٦ دەستی سوپای عێراقی گرت بۆ ناو هەولێر و بە دەبابەی بەعس یەکێتی لە هەولێر هەڵقەند، پاشتر زۆرێک لە ئۆپۆزیسیۆنی شیعەی عێراق بە دیل گیران و برانەوە بەغداد و لەناو بران. دواتر پارتی سوودی لەو شکستەی یەکێتی وەرگرت تاکو مەرزی ئێران یەکێتی هەڵقەند، بە ماوەیەکی کاتی سلێمانی کەوتە دەست پارتی، بەڵام پارتی هەروەک ئەوەی ئێستا حەشد دەیکات لە کەرکوک کەوتە ڕەشبگیریی گەنجان و بڵاوەپێکردنی کۆبوونەوەی گەنجان لە گازینۆ و گەڕەکەکاندا بە زەبری هێز.
دوای چل ڕۆژ یەکێتی بە پاڵپشتی ئێران سلێمانی گرتەوە و پارتیش بە پاڵپشتی تورکیا هێرشەکانی یەکێتی بۆ گرتنەوەی هەولێر تێکشکاند. تاکو ئەمجارە هێزێکی تورکی "PMF" بە سەرکردایەتی جەنراڵێ کاپەیان بوونە دیواری دەگەڵێ بۆ جیاکردنەوەی قەڵەمڕەوی هەر یەک لە پارتی و یەکێتی. ئەمە رووماڵێکی گشتیی بوو لە باری سیاسییەوە. لە باری ئابوورییەوە هەژارییەکی زۆر، بێکارییەکی کوشندە، هەرەسهێنانی چینی ناوەند و بەرجوا زۆر بە خێرایی تاوی دەسەند، لە رووی کۆمەڵایەتییەوە بەشێوەیەکی گشتیی خەڵک روویان کردە مەزهەب و ئاینگەرایی بەمەش پێگەی حزبە ئیسلامییەکان بەهێزتر بوو، هەر لەم دەخەدا بوو یەکگرتووی ئیسلامی توانی لەماوەی چوار پێنج ساڵدا لە چەند سەد کەسەکەوە ببێتە چەند سەد هەزارێک. جیا لەمەش ژنکوژیی و سەرکوتی ئازادییە کۆمەڵایەتییەکان و مافە تاکەکەسی و سەرتاییەکانی تاک، دیمەنێکی هەمەڕۆژی شانەی کۆمەڵایەتی بوو. دەتوانم بڵێم هەموو ئاوازەکان ببوونە ئاوازی شەڕ و هاواری برسێتی، هێزە بەرژوازییەکان هەروەک ئێستا هەریەک بە ئەندازەی قەبارەی خۆی چاوی لە کێکی دەسەڵات و ئیمتیازاتی وڵاتەکە بوو. لەم نێوەندەدا ئەوەی هەبوو جیاوازتر لەوان تەنیا چەپەکان بوون، حزبی شیوعی بێلایەن وەستابوو بەڵکو لە سلێمانی یەکێتی و لە هەولێر پارتی بوون، ئەوەی دەمایەوە تەنیا حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی بە نزیکی هەزار ئەندامەکەوە، بەڵام ئەم حزبە دووجار تا ئەو سەروەختە "١٩٩٩" دووچاری ئینشقاق ببوو، لەوە سامناکتر حزبی کۆمۆنیستیش

هێزێکی کاریگەر نەبوو بۆ زۆر هۆ کە لە کتێبی "تێزەکان دەربارەی کۆمۆنیزمی کرێکاریی" لە دوو سەد لاپەڕەدا هەموو ڕەهەندەکانیم شی کردۆتەوە.

ئێمە لەو سەروبەختەدا "شوباتی ساڵی ١٩٩٩" کۆمەڵێک گەنج بووین کە بیرمان لە پارادیمێکی تری کارکردن و حزبێکی شۆڕشگێڕی چەپ دەکردەوە، چونکە پێمانوابوو حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی حزبێکە لۆمپنیزمی سیاسیی داپۆشیوە و دەست و پێ سپیترە لەوەی ئەرکی گەورە لە ئەستۆ بگرێت، زیاتر حزبی راگەیاندن بوو، نەک کار و کردەوەی مەیدانی، هەروەک ئەمە سروشتی هەمان ئەو ئۆپۆزیسیۆنە بۆرجوازییەیە هەنووکە لافی بەرهەڵستکاریی دەسەڵات لێ دەدات. ئێمە وەک ئەو کۆمەڵە گەنجە بەشێوەی تاک تاک و کە کەوتینە گفتوگۆی ئەو پرسیارەی کاتی خۆی لینین کردی "چی بکرێت؟". ئێمە یەک تەمەنی هیچکاممان نەگەیشتبووە سی ساڵ لەو کاتەدا، ئەرکێکی قورسمان لەسەر شانی خۆمان دانا. هەڵبەتە پێکهاتەی گروپەکە دوو فۆرمی جیاواز بووین، هەندێک خوێنەوار و کەسی سیکۆلاستیکی "مەکتەبی" لەگەڵ هەندێک کادری مەیدانی و تەنانەت سەربازییش.

کۆبوونەوەی یەکەممان لە شەوێکی بەهاردا لە مانگی ئازاری ١٩٩٩ لە ناو حامیە کرد "پارکی ئازادی ئێستا" ئەوانەی لەوێ ئامادەبووین یانزە کەس بووین، هەموو ناوەکانم لە یادە کە بریتیبوو لە هاوڕێیان "ئاراس عەلی، محەمەد عەدنان، یوسف ئابڵاخی، نەوشیروان محەمەد، خالید ئەزی، بەهادینە سوور، مامۆستا حەسەن، کوردە فایەق، دانای عەزەت، عەباس حەسەن، ستیڤان ئەحمەد". زیاتر لە چوار کاتژمێر جەدەل و گفتوگۆمان کرد، دوو ڕای پێچەوانە هاتنە ئارا، یەکەمیان کە زۆرینە بوون پێداگرییان دەکرد لە ماوەیەکی پێوانەیدا چەند سەد کەسێک چەکدار بکەین و بانگەوازی شۆڕش بکەین، بەوەش هێزی ناڕازی بە ئومێد دێنە پشتمان، ڕای دووەم کە بۆچوونی محەمەد عەدنان و من بوو، پێمانوابوو خەباتی چەکداریی مۆدیل گیڤارایی بۆ ئەم دۆخە ئەستەمە، بەڵکو پێویستیمان بە دروستکردنی کادری چەپ و کۆمۆنیستی بەرچاو ڕۆشنە کە بتوانێت وەک ئەکتیڤیستی کۆمەڵایەتی لە شارەکانەوە کار بۆ خرۆشانی جەماوەریی بکات نەک لە چیاکانەوە جاڕی شۆڕش بدات، بیرمە من وتەیەکی لینینم بیر هێنایەوە "هیچ پراکتیکێکی شۆڕشگێڕانە هەبوونی نییە، بەبێ هەبوونی تیۆرێکی شۆڕشگێڕانە". ئەوانەشی زیاتر لەگەڵ میکانیزمی سەربازیی بوون زیاتر یوسف ئابڵاخی و بەهادین و خالید ئەزی و نەوشیروان بوون.

چەند ڕۆژێک پاشتر کە هاتە سەرەتای مانگی چواری ١٩٩٩، لەگەڵ خالید و یوسف دانیشتین لەناو بارەگای کۆمیتەی سلێمانی حزبی کۆمۆنیست "ئێمە هەرسێکمان کادری حزب بووین" بۆچوونەکانمان لە یەکتر نزیکتر

بووەوە، بڕیاری کۆبوونەوەیەکی ترمان دا، دوو شەو دواتر هەر لە
حامیە کۆبووینەوە و ئەمجارە ژمارەمان کەمتر بوو، بەڵام کاتێکی
ئێجگار زۆر سەرقاڵی گفتوگۆ بووین کە گەیشتبووە نزیکی کاتژمێر
یەکی نیوەشەو، بۆیە چاودێریی کرابووین و مەفرەزەیەکی ئاسایش
هاتنە سەرمان، ئەمەش ئەوانمان بینی خێرا خۆمان کۆکردەوە بەرەو
خوار بۆ ئاڕاستەی ئەمنە سوورەکە هاتین، چونکە ماڵەی زۆرینەمان لەو
ئاڕاستەیەوە نزیکتر بوو، ئاسایشەکان هاواریان کرد بەسەرماندا
نەوەستاین، چوون ئەگەر کاغەز و بەڵگەنامەکان بکەوتبایە دەستیان
بێ شک هەر لەوێدا گوللەبارانیان دەکردین، بۆیە دەستمان کرد بە
راکردن بۆ ئەوەی یەکتر بزر بکەین و ئەوانیش تەقەیان دەکرد، خالید
ئۆزی کە شارەزای شەڕ و تەقەکردن بوو، وتی بەردەوام رابکەن با
نەگیرێین تەقەکانیان بۆ ئاسمانە، ئیدی بۆ هەر شێوەیەک بوو، بە
ئەوەی کەسمان بگیرێت یان بناسرێتەوە خۆمان دەرباز کرد.
ئەوە بوو لە رۆژی ١٠-٤-١٩٩٩دا ئێمە محەمەد عەدنان و خالید ئۆزی و
بەهادینە سوور و من لە باخی گشتیی کۆبووینەوە، ناوێکمان هەڵبژارد
بە جوڵانەوە نوێیەکە "پارتی چەپی شۆڕشگێڕی کوردستان". هەر لەوە
کڵێشە سەرەتاییەکانی پەیڕەو و پرۆگراممان بەدەستوخەت نوسییەوە و
کاتمان دیاری کرد بۆ مناقەشەکردنی فراوان لەسەری. پاش هەفتەیەک
بە ئامادەبوونی نزیکەی پەنجا کەس لە باخچەی پشتەوەی کتێبخانەی
گشتیی سلێمانی کۆبووینەوە، لە سەرەتاوە هەستمان دەکرد چاودێریی
ورد دەکرێین، بەڵام ئێمە گوێمان پێنەدا چونکە ژمارەی تەشکیلاتمان
گەیشتبووە چەند سەد کەسێک و سنووری سلێمانیشی تێپەڕاندبوو، بەڵام
چەقی کارەکە لەناو سلێمانی بوو. کۆبوونەوەکە تەروتەسەل بوو،
بڕیاردرا خەباتی چەکداریی دەستپێبکەین و تەنانەت شوێنیان
هەڵبژارد بۆ دەستپێکردن ئەویش لە چەمی رێزانەوە بوو، تاکو ئەوەی
یوسف کردی بە جوک و گووتی ئەمەش لە چەمی رێزانەوە دەست دەکەین بە
لەناوبردنیان چۆن ئەوانیش لە سەرەتاوە لەو چەمەوە دەستیان پێکرد
"مەبەستی دروستبوونی پێشمەرگە بوو لە ساڵی ١٩٦١ لە چەمی رێزان کە
زۆرجاریش دەوترێ چەمی رێزان".
یەکێتی و دەزگای زانیاریی بەتەواوەتی کەوتنە کۆکردنەوەی زانیاریی
لەسەرمان، بەڵام هیچ خۆتمایلێکیان نەبوو لەناوماندا بۆیە
نەیانتوانی هیچ بکەن. هەتا بیرمە جارێک پۆلیسێکی کەرتی رزگاری
بەناوی "ئا" خۆی نزیک کردەوە لە من و دەیوت بکەمە بە کۆمۆنیست،
لە ئەرکەکەی تێگەیشتبووم و چووم ماڵەوە چەند کتێبێکی زۆر وشکی
مارکس و ئەنگلزم بۆ هێنا، وتم فەرموو لە رێی ئەم کتێبانەوە ببە
بە کۆمۆنیست، یان بچۆ کارگەرییەک کار بکە و زەحمەت بکێشە تاکو
بزانیت ئەم تیۆریانە باس لە چی واقیعێک دەکەن. کابراش چەند

هەوڵيدا هيچى لێ سەوز نەكرد بەڵكو هەڵەيان كردبوو كە منيان هەڵبژاردبوو، چونكە هەموو هاوڕێيانى ترم لەو سيخوڕە ئاگادار كردبووەوە، لە راستيدا ئيسلامييەكان و يەكێتى بە خوێنى سەرم تينوو بوون، چونكە توانيم چەندان گەنجى سەلەفى و ئيخوانيى بكەمە كۆمۆنيستى راديكاڵ، تەنانەت دواتر كە جارێك "فەلاح ئەحمەد" دەستگيركرابوو لە ئاسايشى يەكێتى و وتبوويان كێ بەرپرسى سلێمانى خوێندكارانە "يەكێتى خوێندكاران و لاوانى ئازاد، رێكخراوى لاوان و خوێندكارانى حزبى كۆمۆنيست بوو" ئەويش لە وەڵامدا ناوى منى گوتبوو. ئەفسەرەكەش سەرى بادابوو، وتبووى ستيڤان، ئاى ستيڤان. دواتريش ئيسلامييەكان بە چەقۆ هێرشيان كردە سەرم و يەكێتيش ئەشكەنجەى زۆرى كردم لەم شوێنانە: ئاسايشى سلێمانى، بنكەى ئاسايشى رزگارى، بنكەى پۆليسى نەخۆشخانەى فرياكەوتن.

دواجاريش ئەو□ بوو شەوێك لە ناوەڕاستى مانگى حوزەيران، دوو ئۆتۆمبيلى پڕ چەكدارى ئاسايشى يەكێتى هەڵيانكوتايە سەر مال□ى خاليد ئەژى لە گەڕەكى كارەباكەى سلێمانى. لەو كاتەدا منيش لە مال□يان بووم لەگەڵ شەش گەريلاى دابڕاو لە پەكەكە كە سەرجەميان كورد باكوور بوون جگە لە يەكێكيان كە ناوى "سەربەست" بوو كوردى رۆژئاوا بوو، بڕياربوو ئەمانيش لەگەڵ ئێمە بن و مەشقى سەربازيى و شێوازى شەڕى پارتيزانى فێرى ه□ق□□انمان بكەن، بەهەرحاڵ دايكى خاليد هاوارى كرد ئاسايش هاتە سەرمان، ئێمەش لە نهۆمى دووەمى مالەكە بووين و خێرا هەر كەسە پەلامارى چەكى خۆى دا، بەڵام كاك "خەليل" برا گەورەى خاليد پێش هەموومان كڵاشينكۆفێكى ئاڕبيكەى چەقاند لەسەر ستارەى مال□□ك□ و هاوارى كرد وەرن ئەگەر مەرد و ئازان، بە قەبرى ماركس "كاك خەليل كۆمۆنيست نەبوو،_ بەڵام دۆستمان بوو" ناهێڵم كەس بە زيندوويى پێ بخاتە حەوشەكەوە، لە قاتى خوارەوەش كاك "جەمال"ى رەوانشادى باوكى خاليد بە بيكەسى وەستابوو، هێزەكەى ئاسايش كە زانييان چەكى باشمان لايە و ژمارەشمان زۆرە، وتيان تەنيا "خاليد"مان ئەوێ، كاك جەمال وتى ئێوە بڕۆن بەڵێن بێت خۆم دەيهێنم بۆ لاى ئێوە پاش يەك سەعات، ئاسايشەكان دەيانزانى كاك جەمال خاوەنى قسەى خۆيەتى و خۆيشى هەر يەكێتى بوو، بۆيە گەڕانەوە، لەو كاتەدا ه□ق□□ گ□ريلاكانم لەگەڵ خۆم برد بۆ گەڕەكى ئابڵاخ و بۆ مال□ى يوسف لەوێ خۆيان شاردەوە تاكو بزانين چى روودەدات؟، پاشتر چوومە مالەوە. ئەوسا خەڵك لەسەربان دەنوستن چوومە نهۆمى سێهەمى مال□ى خۆمان نوستم بەڵام چەكەكەم كە دەمانچەيەكى تارق بوو هەر لە ناو دەستما بوو، تەنانەت فيشەكيشى لەبەر بوو، هەر سەير بوو لەكاتى خەودا نەمتەقاندبوو بە خۆمدا.

خالید و باوکی هەر ئەو شەوە چووبوونە ئاسایش، لەوێ خالیدیان ڕەوانەی دەزگای زانیاریی کردبوو لە قەلاچوالان و ئەشکەنجەیان کردبوو، بەڵام کاک جەمال کە پیاوێکی کۆمەڵایەتی بوو، توانی بە پەیوەندیی خۆی لە زیندان دەریبهێنێت، کە ئازاد کرا من چوومە سەردانی، کاک جەمال وتی: کوڕە ئەوە بەردێکی گەورەتان هەڵگرتووە، خۆ من تا دوا قەترە خوێنم دیفاعم لێ دەکردن، بەڵام ئەم کارەتان سەرئێشەی بەدواوەیە. دواتر ژوورێکی ماڵەکەی خۆیانی نیشاندام دەتووت جبەخانەیە، چیم بینی؟ هاوەن و دەیان گوولە، ئاڕبیچی و دەیان گوولە، بیکەسی، چەندان کەپس فیشەکی بیکەسی، زیاتر لە پانزە کڵاشینکۆف، جگە لەو چەکانەی بە هەقاڵە گەریلاکان بوو. ئەمان بنەماڵەیەکی چەکدار و عەشائیر بوون، بۆیە بە دەسەڵاتیش ئاسایی بوو چەکی قورستریش لە ماڵیاندا بێت. دواتر یەکێک لە هاوڕێکانی ترمان دەستگیرکرا و لە ژێر ئەشکەنجەدا هەموو شتێکی درکاندبوو.
بۆیە تاکو ماوەیەک چووینە قەناغی خۆ شاردنەوە، بەڵام شێوازێکی ڕێکخستنمان دروستکردبوو، کە هەر کەسێک لە پێنج کەس زیاتر نەناسێ بە کاتێکی لەو چەشنەی دەستگیرکردن دێتە پێشەوە، بەڵام ئەمە خاوەنانی بیرۆکەکە نزیکەی پانزە کەس بووین هەموومان ئاگامان لە خوارەوە هەبوو، بۆیە ئەگەر یەکێک لە ئێمە بگیرابایە و ئیعترافی بکردبا بێگومان بە ئاسانیی تێنەدەپەڕی.
دوای ئەمە هەندێک لە هاوڕێیان ساردبوونەوە لە شێوازی کاری شەڕی پارتیزانی، ئەمەش دەخوازی ئێمە بوو، یەکێک لەو کەسانەی زۆر سوور بوو لەسەر شۆڕشی چەکداریی بەهادینە سوور بوو، ئەویش دڵسارد ببوو. بەهادین لە ئێمە بەتەمەنتر بوو، وا بزانم یەکێک لەو هاوڕێ دەگمەنانەی ناو ئێمە بوو، هاوسەری هەبوو، بەڵام بیرمە لە پیاسەیەکی شەوان لە گەڕەکی رزگاری نزیک عیمارەی عەتار، بەرەو لای مەڵبەندی یەکێتی سەردەکەوتین وتی کاکە من هەر ئەمشەو چەک هەڵدەگرم و دوانزە مەخزەن لە خۆم دەبەستم و پێنج رومانەشم هەیە لەسەر چی وەستاون ئێوە؟ وتم هاوڕێ قەناغەکە ئەوە دەخوازێت لەناو شارەکاندا کار بکەین، ئەو شیعرێکی قانعی کرد بەسەر بابەتەکەدا و حەماسەتی فەی بوو، بەو هەیەشی هەموو دیوانی “قانع”ی لەبەربوو ناوە نهێنییەکەیمان کردبوو بە مامۆستا قانع. هەر ئەم بەهادینە زۆر ساردبووەوە، بەڵام ساردبوونەوەکەی بەشێوەیەک بوو بڕوای بە کاری ڕۆشنگەریی و فیکریی نەبوو، بۆیەکا لە هەنگاوەکانی دواتر لەگەڵمان نەبوو، دەستی کردەوە بە کرێکاریی خۆی.
بە حوکمی ئەوەی زۆربەمان گەنج و کەم ئەزموون بووین، بەشێکیش کەوتنە ژێر باری ترس و تۆقاندنی دەسەڵات شیرازی ڕێکخراوەکە تێکچوو، هەندێک بە کەمتر لە شۆڕش رازی نەبوون، هەندێکی تر وازیان

هێنا و سەری خۆیان هەڵگرت بۆ ئەوروپا، بەڵام دەستەی یەکەمی کارەکە بە جیاوازیی بیروبۆچوونیشەوە لە دەوری یەکتر ماینەوە، تاکەکەسێکی زۆر ئەکتیف سڵی لە وشەی کۆمۆنیستبوون دەکردەوە "محەمەد عەدنان" بوو ئەو زیاتر چەپێکی نەتەوەیی و لە سەرەتاشەوە کێشەکە یەکێکی بنەڕەتی ئیشەکە بوو، هەموو ئەمانە بوونە هۆکارێک کە جارێکی تر بگەڕێینەوە سەر گفتوگۆ و جەدەلی زیاتر، بۆ دەستبەرداربوون لەو بیرەکەیەی دەبێت ئەو بۆشاییە هێزێکی چەپ پڕی بکاتەوە، هەوڵەکانمان چڕ کردەوە بۆ هەندێک بابەتی تیۆریی و توێژینەوە، ئەوەی پێشنیار کرا ئەمجارە گۆڕینی ناوەکە بوو بۆ "پارتی چەپی دیموکرات" ئەمەش ئەو هەڤاڵانەی پێشووی پەکەکەی نیگەران کرد بوو بەو پێیەی ناوی هەمان پارتی فەرمانڕەوای ئەوسای تورکیا بوو، من یەکێک بووم دژی ئەو ناوە بووم. هەریەک لە نەوشیروان و یوسف بڕیاریان دا بڕۆنە ئەوروپا و هەرواشیان کرد لە کۆتایی ساڵی ٢٠٠٠دا، م.حەسەن گەڕایەوە لای هاوڕێی گیانبەختکردوو فەرهاد فەرەج کە ڕێکخراوێکی کۆمۆنیستی بچووکیان هەبوو لەگەڵ ڕۆژنامەیەک بە ناوی "پەیڕەو"، لە ئاکامیشدا لە ئۆکتۆبەری ساڵی ١٩٩٩ هاوڕێ فەرهاد لە ماڵەکەی خۆیدا تیرۆرکرا، دواتریش کەسێکی نێو تەشکیلاتی ئێمە بە ناوی "ئەردەڵان" بە دەمانچەی بێدەنگ تیرۆرکرا لە شارەزوور. منیش بە چەقۆ لێمدرا لەلایەن گروپێکی سەر بە مەلا کرێکار کە ئەوسا پێیاندەوترا "ئیسڵاح" بە سەرپەرشتی فەرهەنگ نامە.

من و کوردۆ و محەمەد عەدنان و چەند هاوڕێیەکی تر بەردەوام بووین لەسەر پارتی چەپی دیموکرات تاکو خۆتمایلێک هەموو شتێکی ئاشکرا کردین، کوردۆ هەڵات و لە ڕۆما بن ئۆتۆمبیل کەوت و گیانی سپارد. ئەمە بە تایبەت دوای دەرهێنانی شانۆگەریی "بازاڕی گۆشفرۆشی" کە لە ڕۆژی کۆتایی نمایشدا ئاسایش چوونە سەر هۆڵەکە و شانۆگەرییەکەیان ڕاگرت، کوردۆ و چەند ئەکتەرێکی تریشیان برد بۆ زیندان تاکو سێ ڕۆژ، بەدوای منیشدا گەڕابوون وەک نووسەری دەقی شانۆگەرییەکە. بەهەرحاڵ محەمەد عەدنان هەر خۆی تاک مایەوە لە حزبەکەدا، ئەویش ناچاربوو دەست هەڵبگرێت و کۆتایی حزبەکە بەمشێوەیە بوو کە نەیتوانی هیچ بکات بەڵکو توشی نائومێدیێکی گەورەشی کردین، بەو هۆیەی تەنانەت حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریش دژایەتی دەکردین، کە من تا ئەو ساتەوەختە و چەند ساڵ دواتریش هەر وەک کادری ئەو حزبە بەردەوام بووم، کەم ئەزموونی و نەخەمڵینی بارودۆخەکە وایانکرد پڕۆژەکە جێی خۆی نەکاتەوە لە واقیعی حاڵدا، هەرچەند دواتر من و حەمە لە سەرەتاکانی ساڵی ٢٠٠٠ لە هەوڵێکی تردا یەکمانگرتەوە ئەویش هەوڵی دامەزراندنی "پارتی چەپی

نەتەوەیی" بوو، هەرچەند ئەم پارتە تەنیا وەک بیرۆکە مایەوە، بەڵام ئەمیش چیرۆکێکی خۆشی خۆی هەیە و لە داهاتوودا دەگەڕێمەوە سەری.

لێرەدا پێم خۆشە پێش ئەوەی ستراتیجی پارتی چەپی شۆڕشگێڕ روون بکەمەوە، ناوی ئەو ئەکتەرە سەرەکیانە بیر بهن□م□وە کە بوونە هەوێنی ئیشەکە. ١-محەمەد عەدنان ناوی نهێنی حەمە بوو ئێستا لە نیوزلەندا دەژی. ٢-ئاراس عەلی ئێستا هەر لە سلێمانی دەژی. ٣- بەهادین قادر ناوی نهێنی مامۆستا قانع بوو لە سلێمانی دەژی. ٤- نەوشیروان محەمەد ناوی نهێنی هاوڕێ نەوە بوو.. ٥- یوسف رەزا ناوی نهێنی کوڕە ئابڵاخی بوو. ٦- کوردۆ فایەق ناوی نهێنی فەتاح بوو ساڵی ٢٠٠٠ لە رۆما گیانی سپارد. ٧-ئاسۆ کانێسکانی ناوی نهێنی جوتیار بوو. ٨-ستیڤان ئەحمەد ناوی نهێنی کاروان فوئاد بوو “خۆم”. ٩- خالید جەمال ناوی نهێنی ئەژی بوو لە سلێمانی دەژی ئێستا. ١٠- حەسەن شێخ کەریم ناوی نهێنی هاوڕێ کاوە بوو.

ئامانجەکان یان ستراتیژی سەرەکیی پارتی چەپی شۆڕشگێڕ دەکرێت لەم خاڵانەدا کورت بکرێتەوە:

١- رووخاندنی دەسەڵاتی پارتی و یەکێتی و بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە لە رێگەی شورای گەڕەک و شوێنکارەوە.

٢- هەوڵدان بۆ چەسپاندنی سەربەخۆیی کوردستان بەهەر میکانیزم و رێگەیەکی گونجاو بێت بەتایبەت لە رێی ریفراندۆمەوە.

٣- گۆڕینی سەرجەم یاساکانی وڵات کە یاساکانی زەمانی سەدام بوون بە یاسای نوێ و مرۆڤدۆستانە.

٤- هەڵمەتێکی خێرا بۆ خوێندەوارکردن و بوژانەوەی ژیانی ئابووری و گۆڕینی سیستمی پەروەردە.

٥- ئامادەسازیی بۆ بیناکردنی دەوڵەتێکی محەلی سۆسیالیستی و پراکتیزەی ئابووری سۆسیالیستی تیایدا.

٦-بە گشتیکردنی کەرتەکانی خوێندن و کارگەگان و پڕۆژە گەورەکان لە هەنگاوی یەکەمدا.

٧-جیاکردنەوەی ئاین لە دەوڵەت و پارێزبەندیی بۆ پەیڕەوانی هەر ئاین و ئاینزایەک بێ جیاوازیی.

٨-چەسپاندنی یەکسانی ژن و پیاو بە پێی یاسایەکی روون و کۆنکرێت.

٩-ئامادەسازیی بۆ نووسینەوەی دەستوورێکی سکۆلار و پێشکەوتوو بۆ هەرێمی کوردستان.

١٠-هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو پڕۆژانەی حزبە ناسیۆنالیستەکان بۆ کۆتکردنی کۆمەڵانی خەڵک دروستیان کردبوو. لەوانە گۆڕینی ملیشیای حزبی بۆ هێزێکی یاسایی پارێزەری قەوارەی کوردستان.

پاش دە ساڵ لەم حزبە دروست نەبووەی ئێمە، گۆڕان هەستا بە

جووینەوەی ئەم پلاتفۆرمە سیاسییەی کۆمۆنیستەکان کە پێشتریش شوراکان و رەوتی کۆمۆنیست و حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریش تەرحیان کردبوو بە شێوە و ئاستی جیا، بەڵام چەپەکان خرانە ئەودیوی گۆمەکە، خەڵک گرەویان لەسەر بزووتنەوەی گۆڕان دەکرد و هەلکەکانی خۆیان خستە سەبەتەی نەوشیروانەوە بە بەدیهێنانی ئەو خواستانە، بەڵام دوای هەشت ساڵ لە تەمەنی گۆڕانی روونی بە هەموو لایەک دەرکەوت گۆڕان هەر ئەوە بوو ئەمەی کۆمۆنیستەکان لە سەرەتاوە پێمانوابوو هەلکەیەکی پیسە و درێژپێدەری هەمان ئەو سیستەمە باڵادەستە بەرجوازییەیە کە حزبەکانی دەسەڵاتی لەسەر دامەزراوە.
ئێستا کۆمەڵگەی کوردستان گەڕاوەتەوە چوارگۆشەی یەکەم و هەمان بارودۆخی سیاسیی و ئابووری ساڵانی نەوەدەکان، تاکە شانس بۆ چەپەکان و بۆ خەڵکیش هاتنە ئارای هێزێکی چەپی نوێی رادیکاڵە بە ئەمە نە هیچ گۆڕانێک روودەدات کە شیاوی باس بێت نە ئیتر چەپ دەتوانێت دەور و نەخشێکی هەبێت لە کۆمەڵگەدا تا دەورانێکی دوورتر کە دیار نییە کەنگێیە. ئەمڕۆ رۆژی چەپێکی نوێیە "مەبەست تەنیا ئەو رەوتە نییە لە ژێر ناوی چەپی نوێ خۆیان مانیفێست کردووە".
ئەگەر چەپ و کۆمۆنیستەکان کەڵک لەم دەرفەتە وەرنەگرن دەبێت فاتیحا لەسەر گۆڕی خۆیان بخوێنن، ئەگەریش کۆمەڵگە لە کاتی هەبوونی ئەڵتەرناتیڤێکی بەهێزی چەپدا خۆشخەیاڵ بێت بۆ گۆڕان و ئیسلامییەکان، نەک لە دۆخی ناهەمواری ئێستادا دەمێنێتەوە بەڵکو بژاردەکە خۆی سەپاندوویەتی بەسەر خۆیدا. حیکمەتی گۆڕانەوەی ئەم هەقایەتە تەنیا بۆ ئەوەیە بڵێم کات بۆ چەپەکان ماوە، بەڵام چۆن و کێ؟ هیچ نابینرێ لە ئاسۆدا.

تێبینی: ئەم بەشەی نوستالژیا لە بەرگی سێیەمی کتێبی (قوتووی عەتار) لە لاپەڕە ٥٤٣-٥٥٣ بەشێوەی کاغەز بڵاوبووتەوە.